

כאיל תערוג גליון 23 ויקהל תשע"ד

פנינים על פרשיות השבוע וענינא דיומא, ממרן רבן של ישראל רבנו
בעל האילת השחר שליט"א, מספריו הק' ומכתבי תלמידים

מתורת הפרשה

לא תבערו אש בכל מושבתיכם. (ויקהל לה, ג)

בגמ' יבמות (ו, ב) למדו מכאן לאיסור על ב"ד להעניש את החוטאים בשבת. וכי רבנו באילת השחר שם: הנה הרמב"ם בפכ"ד מהל' שבת ה"ו כתב דגם במלקות עוברים ב"ד בלאו זה. ובמג"א ס"י שליט' ס"ק ג' תמה על זה דאיהו איסור יש במלקות. ורצה לומר שמא יהי' חולה, וקשה דזה אינו מכיון והרי אי"ז פסיק רישא. ועוד כתב שם שזה דין מיוחד גם כשאינו מלאכה. והקשו על הרמב"ם איך ילפינן מזה בשבת ק"ו דמקלקל בחבורה חייב מדאסר שריפת בת כהן, הא כאן האיסור הוא דין מיוחד בקיום עונש בשבת, דלכן גם במלקות עוברין בהאי לאו. ובאשל אברהם שם כתב דלמד פשט בירושלמי דאין דנין בשבת דכונתו דזה איסור מיוחד, אבל קשה איך פסק נגד הגמ' דידן. ויש לעיין להרמב"ם אם ב"ד נתנו מלקות בשבת אם לא נתקיים הדין, וצריך להלקות עוד פעם, או דנתקיים הדין אלא דב"ד עברו איסור. ולכאורה ע"כ נתקיים מלקות, דאלי"כ לא יצויר האי איסור, דהא אם כשהענישו לא יהי' ע"ז שם מלקות ב"ד, א"כ איך עברו על הלאו הא הו"ל כמי שהכה סתם יהודי שלא עבר איסור מחמת איסור שבת, ואפי' אם כ"מ דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני ומ"מ לקי דעבר אמימרא דרחמנא, זה רק כגון המקדש אלמנה דעצם מעשה הקידושין אסור ובוהו שייך דעבר אמימרא דרחמנא, אבל כאן הא עצם ההכאה אינו אסור מן התורה מחמת שבת אלא דבתורת עונש ב"ד אסור, א"כ אם לא נתקיים מלקות הרי נמצא דהכה כמו כל א' מישראל שאינו ב"ד, דהא בכל א' מישראל אין האיסור דלא תבערו. ודין ב"ד עליהם הוא רק כשעשו דין שצריך ב"ד אבל אם לא קיימו דין מלקות לא שייך לומר דב"ד עשו זה, אבל אם נימא דנתקיים מלקות ע"כ עברו משום דהא עשו מעשה עונש של ב"ד.

וכיון דחזינן דנתקיים בזה מלקות, הרי דכשב"ד עושים מה שאסור להם לעשות מ"מ דין ב"ד עליהם, וצ"ק דהא ב"ד כשעושים עבירה פסולין לדון, ואין עליהם שם דיינין, וא"כ למה נתקיים מלקות. אמנם אם אין עליהם דין ב"ד נמצא דלא עברו, וחוזר חלילה. ועי' במש"כ הגר"ח בהל' עדות פ"כ הל"ב דאם הווימו העדים נמצא דלא הי' קיום מלקות בפני ב"ד ע"ש. אמנם אי"ז דומה לכאן, דהתם לא הי' חייב אליבא דאמת מלקות, משא"כ כאן דהי' מחויב מלקות רק שהי' אסור להלקותו בשבת.

ויעש את הכיור נחשת ואת כנו נחשת במראת הצבאות אשר צבאו פתח אהל מועד. (ויקהל לח, ח)

כ' הגר"א שטראוס שליט"א: בשו"ע או"ח ס' קמ"ז סע' א' בהג"ה ואין לעשות מפות לספר תורה מדברים ישנים שנעשו בהם דבר אחר לצורך הדין. ובמגן אברהם סק"ה כתב ועוד נראה לי דוקא כמות שהן אסור להשתמש בהן אבל אם שינה צורתן ועשה מהן כלי אחר שרי, דהרי הכיור נעשה ממראות הצובאות.

והקשה הגר"א שליט"א דהא קול מראה וריח אין בהם משום מעילה (עיין פסחים דף כ"ו), וא"כ מראות הצובאות דנעשו לראות בהם, הרי ההשתמשות שהשתמשו במראות אינו נחשב כלום, דהרי לראות במראה זה כמו לראות מראה של בנין הקדש, שאין במראה משום מעילה כשנהנה מההסתכלות של מראה הקדש, וא"כ הי' אין בראיה במראה שום השתמשות במראה, וליכא להוכיח ממראות הצובאות דשינוי צורת הכלי יתירו למקדש, דשאני מראות הצובאות דלא שימשו מעולם לתשמיש של חול דהא הסתכלות במראה הרי זה גדר של מראה דאין בו משום מעילה. [וכן הקשה התורה תמימה כאן. ובטעמא דקרא הוצאה חדשה].

ותירצתי להגר"א שליט"א דהא דמראה אין בו משום מעילה היינו במסתכל בחפץ של הקדש ונהנה מראיתו הדבר, ואינו נוטל בידו, אבל אם יקח בידו מראה ויסתכל בה ויביט בה אנה ואנה, הרי זה ההשתמשות שעושים במראה, וזה נחשב שימוש גמור, שהרי זה שימוש לקחת המראה ולהתבונן בצורתו אנה ואנה, ושפיר הוכיח המג"א ממראות הצובאות דאם שינו אותו רשאי להשתמש בו למקדש. ומצאתי שכיסוד הזה כתב האו"ש בפ"א שבת לענין קול, דאף דקול אין בו מעילה אם יקח שופר של חבירו לתקוע בו הרי חבירו יכול לעכב על ידו שלא לתקוע ולכן אם נטל שופר של הקדש ותקע בו מעל, וכן כשלוקח כלי שיר של הקדש ומנגן בו ודאי מעל, אבל אם הכלי שיר מנגן לצורך הקדש והוא שומע ומכוין ליהנות אין בו משום מעילה, דכיוצא בזה לא שמענו שיעכבו האדם שלא לשמוע מכלי שיר שלו ולכן בהקדש ליכא מעילה, וכן כתב בקה"י נדרים ס' מ"ד בשם הפר"ח והכפ"ח וביאר דבריהם דהשתמשות בחפץ לעשות קול מיקרי שפיר הנאה מהחפץ ע"י"ש. ואשר לפ"ז נראה דכן הוא לענין מראה, דאם לוקח מראה ומחזיק בו לראות את עצמו זה נקרא השתמשות בגוף החפץ אף שהשתמשות עצמה אינה אלא שרואה את עצמו ואין בראיה זו משום מעילה, ומובן היטב דברי המגן אברהם. אלא שחזר וטען הגר"א שליט"א דדברי האו"ש נאמרו כשלוקח שופר של אחר ותוקע בו, דאז הוא דאמרינן דהלקיחה שלוקח מחבירו עם ההשתמשות שתוקע בו נחשב כהשתמשות בחפץ, אף שקול אין בו מעילה, אבל בגוונא דאייירי ביה המגן אברהם שאדם לוקח כלי של עצמו ורואה בו, או שלוקח כלי שיר של עצמו ותוקע בו אין זה נחשב כהשתמשות, דהרי בלקיחה לא עביד ולא מידי דהרי הכלי של עצמו והראיה שמסתכל במראה אין זה השתמשות, והדרא קושיא לדוכתא על המג"א דכיון דקול ומראה לית ביה משום מעילה א"כ ליכא ראיה ממראות הצבאות לשאר כלים דמותר לעשותם קודש ע"י שינוי. (נאות אפרים, ועד"ז באילת השחר במהדורה חדשה כאן בקצרה)

ענין בפרשה – שמירת שבת

לא להנות ממעשה שבת

שח לנו הרב יעקב נטע בעק שליט"א שבעת שלמד עם רבנו בישיבת עץ חיים במונטרי, באחד השבתות נכבו הנרות בחדר אוכל של הישיבה, והביאו גוי שידליק אותם, וזה היה שלא כדין. ורבנו שהיה בחור אז הגיע לסעודה, ואכל ושהה שם וכל הזמן היו עיניו עצומות כדי שלא ינהנה ממעשה שבת.

לא נהנה מחשמל בשבת

בשבת קודש חיי שרה תשס"ט, נשאר בטעות חיבור לחשמל הרגיל בבית רבנו שליט"א [ולא הודיעו לו מכך]. אחרי הסעודה, כשנתיישב רבנו ללמוד כהרגלו, אירע מילתא דלא שכיחא כלל, שנרדם ארוכות ע"ג הסטנדר. וכשסיפרו דבר זה למרן הגר"ק שליט"א אמר שבודאי זו הסיבה שנרדם, כדי שלא ילמד לאור החשמל. [ושאלו את הגר"ק האם היו צריכים לספר לו על כך, אמר הגר"ק מכיון שהוא רוצה להחמיר בזה, היו צריכים להודיע לו] [מנחת תודה עמ' רי"ד].

השבת שהצילה

בעת ששהה רבנו בארה"ב בבית הנגיד ר' שמעון גליק שליט"א סיפר לו ר' שמעון שאחד מידידיו - יהודי שאינו שומר תורה ומצוות שרוי בצרה גדולה, ואולי כדאי שאקרא לו שרבנו ישוחח עמו, והסכים רבנו ואמר כיון שיהודי בצרה, אני אלך אל ביתו ונשוחח איתו שם. כשהגיעו לשם אמר לו אותו יהודי שלצער הגדול אמנם אינו שומר תורה ומצוות, אבל כעת בתו עומדת לינשא רח"ל לגוי, וחיינו אינם חיים בגלל זה, וניסה את כל הדרכים להניא אותה מזה ולא הצליח.

אמר לו רבנו תתחיל לשמור שבת ואז הכל יסתדר, וסיכם איתו שילמד ספר של קיצור ה' שבת, וכך הכל יסתדר. ואכן התחיל הנ"ל ללמוד הלכות שבת ולשמור שבת, ולא עברו כמה ימים, והחתן נסע באחד הימים על אופניו במרוצה ונפל לתוך הנהר וטבע ומת. וכשנשאל רבנו כיצד לקח את האחריות על זה, אמר: האם אני ברכתי, השבת ברכה, כי היא מקור הברכה. (כת"ת)

מסירות נפש לשמירת שבת

הרבנית שטיינמן ע"ה בעת מלחמת העולם השנייה כשהנאצים ימ"ש פלשו לצרפת ושלטתם היתה מלאה וכל איש או אשה יהודים אשר נמצאו ברחובות צרפת שלא במסגרת עבודה מורשית ע"י הנאצים היה אחת דינו להישלח ברכבות המוות לאחת ממחנות ההשמדה. אחת המתפרות הגדולות בפריז קבלה את אישורה של הממשלה להעסיק במסגרת נשים יהודיות, וכך נשים רבות מצאו מקלט מפני הנוגשים הגרמנים, ואחת מבין אותן הנשים היתה הרבנית שטיינמן ע"ה בצעירותה בטרם נישאה לרבנו שליט"א.

והנה קרה דבר. הוכרז ע"י המנהל הראשי כי העבודה תימשך בכל ימות השבוע, כולל שבת. מנהל העבודה שם לב כי ישנה איזושהי תסיסה בין הנשים היהודיות, לאחר ברור קצר העלה כי הנשים מסרבות לעבוד בשבת. מיד קם והכריז בקול תקיף: אשה שאינה מעוניינת לעבוד בשבת, שתקום עתה עם מזוודתה בידה, ותצא מהמפעל כמפוטרת מהעבודה! הנשים היהודיות שידעו היטב משמעותה של עזיבת העבודה, כמעשה התאבדות, טבעי הדבר שהעדיפו לשתוק ולשוב לעבודה, אך להפתעת כולן נערה אחת לא שבה לעבודתה, אלא החזיקה בידה מזוודה, וצעדה בביטחון לכוון פתח היציאה. לשאלת המנהל: לאן פניך מועדות, ומדוע? - אינני רוצה לחלל את השבת, השיבה הנערה, וע"כ עוזבת אני את מקום העבודה הזה. המנהל הנוכרי, שהתרגש מאומץ ליבה של הנערה, לא יכל להסתיר רגשותיו, ופנה לעבר הפועלות, אתן כולכן תמשכנה לעבוד בשבת, מלבד נערה זו, שהוכיחה דביקותה לדתה באומץ בלתי יאומן, משחרר אני אותה מכל עבודה בשבת! אותה נערה היתה הרבנית שטיינמן ע"ה, שנתפרסמה באהבת ה' הגדולה שהיתה לה, וסיפורים של מסירות נפש נכרכו בחייה. (בנאות דשא עמ' קצב. קו' צדיק כתמר יפרח בשם רבנו)

שכר שמירת שבת

כששהה רבנו בארה"ב, תינו אנשי לייקווד לפנינו את מר ליבס, שבכל יום יש צרות חדשות ומשונות ואסונות רבים פוקדים אותם, רח"ל. בסוף שיחתו בהיכל הישיבה אמר רבנו: שבת היא מקור הברכה, חז"ל הבטיחו ששבת קודש מביאה ברכה לעולם, תתחילו לקבל שבת חצי שעה קודם, תכניסו את שבת המלכה הביתה, יחד איתה תבוא גם הברכה, והאסונות יסתלקו. ההבטחה היתה ברורה. זה פלא, במוצאי שבת צלצל ראש ישיבת לייקווד הגר"מ קוטלר שליט"א ואמר, בכל שבת יש שלושים ארבעים קריאות הצלה וידי המתנדבים עמוסות. אולם בשבת זו כמעט שלא היו קריאות. שבת שקטה עברה על לייקווד ב"ה, שיחו בכל נפלאותיו. (כת"ת)

לא נוגע בזקנו

עד לפני כארבעים שנה היה רגיל רבנו לאחוז בזקנו בשעה שלומד, ועלה לו חשש שמא מתוך ההרגל יגיע גם בשבת, וח"ו יתלש ממנו קצת. ולכן מני אז מקפיד רבנו לא לגעת כלל בזקנו גם בימות החול. (מפי בנו הגר"מ שליט"א)

מכתב רבנו שליט"א להקדים זמן קבלת שבת

לאחינו בני ישראל שלום וכל טוב סלה.

באתי לעורר על קדושת שבת אשר היא מאד חמורה, ומצד שני אפשר לזכות על ידי שמירת דיניה מאד.

כרגיל אנשים קרוב לשקיעת החמה בערב שבת מאד לחוצים, ובאים לידי קטטות, וכן מבואר גיטין נ"ב ע"א וברש"י שם, ולפעמים גם מתוך לחץ נכנסים לעשות דבר האסור אחר שקיעתה של החמה, אשר זה מאד חמור!

טוב מאד להתרחק ולמנוע מלעשות דברים האסורים בשבת חצי שעה לפני השקיעה, באופן שלא יקרה חלילה שיכולים לעבור אחרי השקיעה, ושכר עושיה אין לשער.

חיצוק בזה ותזכו לכל טוב ברוחניות ובגשמיות.

נ"ב: מקומות הנוהגים לקבל שבת ארבעים דק' קודם השקיעה ינהגו כמנהג המקום.

כ"ב לאדר שני תשע"א לפ"ק. - אהרן י' לייב שטיינמן

ג"א מצטרף נסים קרליץ. בעז"ה ג"א מצטרף לדברים נכונים וברורים אלה חיים קניבסקי. הנני מצטרף להנ"ל יוסף שלו' אלישיב

הלכתא רבתא לשבתא

משיעורי הגאון רבי בן ציון פלמן שליט"א

מים שיוצאים מהמזגן

לענין מזגן המוציא מים אמר הגראי"ל שטיינמן שליט"א דהוה מוקצה שהרי המים נוצרים בשבת והוה נולד, ואם רוצה להניח כלי בשבת כדי לקבל המים היוצאים מהמזגן אסור דהוי ביטול כלי מהיכנו כיון דעייז לא יוכל אח"כ לטלטל את הכלי שהמוקצה מונח שם וכדאיתא בשבת דף מ"ב ב' דאין נותנין כלי תחת הנר לקבל בו את השמן מפני שהוא מבטל כלי מהיכנו, וכ"פ השו"ע בסי' רס"ה ס"ג. ואף שהיה מקום להתיר לעשות כן, מפני שלאחר שהמים יהיו בכלי יהיה מותר לטלטל משום דהוה כגרף של רעי, אי אפשר לומר כן, חדא דאין עושין גרף של רעי לכתחילה כדאיתא בסי' שלי"ח, ועוד דמאן יאמר לן דזה הוה גרף של רעי והרי אין המים מאוסים כלל. (עמ' רס"ח)

יומא דהילולא – מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל נלב"ע כ' אדר א' תשנ"ה

לא תרדה בו בפרך

סיפר מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל שסיפר לו רבנו יבדלחט"א שפעם היתה פגישה חשובה וגורלית באירופה, באיזה ענין של כלל ישראל, והיו שם כמה גדולי ישראל, ובקשו גם ממרן החזון איש שיבוא, והגאון רבי אלחנן וסרמן ביקש ממרן ז"ל שיאמר דבר תורה, ואמר לו ר' אלחנן שמבקש ממנו שיאמר אע"פ שידוע שקשה לו לדבר בפני אחרים, מ"מ בדברי תורה אין איסור של לא תרדה בו בפרך, וענה לו מרן ז"ל מנין לך שאין לא תרדה בו בפרך בדברי תורה, ואעפ"כ אמר מרן ז"ל איזה קושיא שהיתה לו בתוס' ביבמות. ואמר מרן הגרש"ז, שמעתה יש לפנינו פלוגתא בין הגראי"ל לחזו"א אם יש איסור לא תרדה בו בפרך בד"ת, וא"כ איך עלינו לנהוג. ורצה לומר דבאמת אין בזה פלוגתא בזה, אלא כל אחד דיבר לפי דרכו, שהגראי"ל וסרמן שהיה רגיל במסירת שיעורים ממילא אצלו לא היה חשש שלא לא תרדה בו בפרך לומר דבר תורה. אמנם החזון איש שלא היה רגיל לדבר בציבור, אצלו היה עבודת פרך לעשות זאת (ס' מעדני שלמה הלכות והליכות מהגרש"ז עמ' קנ"א).

בכמה וכמה פעמים שדן רבנו שליט"א בענייני הלכה, נושא ונותן טובא בדברי מרן הגרש"ז זצ"ל, ונציג כאן מעט מהמו"מ שבכת"ת

נסיעה עם נהג חילוני במוצאי שבת

אמר רבנו: בדברי השו"ע סימן רצ"ט סעיף י' שכתב שאסור לעשות מלאכה קודם הבדלה ודנים איך מותר ליסוע עם נהג או להעסיק פועל שאינו שומר תומ"צ מאחר שלא הבדיל במוצאי שבת והגר"מ פיינשטיין זצ"ל ס"ל דכיון שלא קיבל שבת אין אצלו ענין הבדלה וזה חידוש דוכי אחד שיחזור בתשובה בשבת אין לו דין הבדלה.

ואומרים שהגרש"ז אויערבאך זצ"ל כשהי' נוסע במוצ"ש עם נהג שאינו שומר תומ"צ הי' אומר לנהג בכניסתו לרכב שבוע טוב בכדי שיענה לו בחזרה, אבל לכאורה זה לא מועיל לצאת יד"ח הבדלה דהא ענין הבדלה זה להזכיר הבדלה בין קודש לחול ובפסחים ק"ד א' איתא סדר הבדלות היאך אומר המבדיל בין קודש לחול וכו', והאומר שבוע טוב היינו דאומר שעכשיו יום חול אינו נחשב הבדלה. (ימלא פי תהלתך תפילה עמ' שכ"ו) [א"ה, ראה הליכות שלמה תפלה עמוד י"ג בשם הגרש"ז שצריך לומר ברוך המבדיל בין קודש לחול, אלא דהגרש"ז הירד לעצמו לומר לנהג שבוע טוב כדי שיענה לו בחזרה, ומ"מ עדיף שישתדל שהנהג יאמר את נוסח ההבדלה עיי"ש].

דין מוחק במדליק סגריה

אמר רבנו: הביאו שהגרש"ז זצ"ל כתב שדין אשו משום חציו אינו סיבה לקבוע שמי שהדליק סגריה ואח"כ האש בוערת במקום האותיות שיהא זה נחשב למוחק, והיינו דס"ל דיש לחלק בין אשו משום חציו בין ניקין למלאכות. אמנם שם אין ברור בכלל שנחשב מוחק, וגם אם יעשה הרוח בפיו ללבות האש כדי להתפשט ותשרוף האותיות, שאין זה צורת מלאכת מוחק, שמכלה גם את הנייר, וגם האותיות וכו'. (אילת השחר שבת עמ' שצ"ב עיי"ש)

הזמנת חילוני ביום טוב

במס' ביצה כ"א א' דרשין מקרא דכתיב הוא לבדו יעשה לכם, לכם ולא לכלבים לכם ולא לעכו"ם וכתב המ"ב בסי' תקי"ב סק"ב בשם האחרונים דלצורך מומר לעבודת כוכבים, או למחלל שבת בפרהסיא דדינו כעכו"ם לכל דבריו, נמי אסור לבשל או לעשות מלאכה אחרת עבורו, דדינו כעכו"ם אף לענין זה ע"ש. והנה לפ"ז המומר עצמו ודאי דאסור לו לבשל לצורך מומר אחר, דהא מחויב הוא בכל המצות כישראל, ואיהו נמי מוזהר בזה משום לכם ולא לעכו"ם, אבל יש להסתפק אם מותר לו לבשל ולעשות מלאכה לצורך עצמו דהא לחומרא דינו כעכו"ם והרי הוא כמבשל לצורך עכו"ם, או דכלפי עצמו ממ"נ לא שייך לאסור, וצ"ע. ונ"מ ג"כ אי שרי לן לתת לו רשות לבשל באש או בגז שלנו לצורך עצמו. והגראי"ל שטיינמן שליט"א אמר דפשוט שהמומר כלפי עצמו ודאי מותר לו לבשל, שהרי גם הוא מחויב בסעודת יו"ט, דהא חייב בכל המצות כישראל, וא"כ בודאי דהותר לו לבשל לצורך אוכל נפש ושמחת יו"ט שלו, וה"נ שרי לן לתת לו רשות לבשל בגז שלנו.

והקשה דלפ"ז ה"נ מסתברא דכשם שמותר לו לבשל ביו"ט לעצמו, כך מותר לישראל אחר לבשל עבורו, דאם התירה תורה מלאכת או"נ עבורו מאי נ"מ אם הוא מבשל או שאחרים מבשלים לו, הא גם הוא כישראל ומ"מ הותר לצורך סעודת יו"ט שמחויב בו ככל ישראל, וא"כ תיקשי ע"ד המ"ב שכתב שאחרים אסורים לבשל עבורו, וצ"ע. (שלמי תודה עמ' ר"א)

וחי"א שליט"א עלה בחיי חיותו של מרן הגרש"ז להציע לפניו הערה זו בשם רבנו, והשיב לבאר דעת האחרונים דהרי החילוני אינו מכון לשם מצוה ואי"כ אינו מקיים בזה שמחת יו"ט וממילא אסור לבשל בשבילו. וכשחזר הנ"ל ואמר את הדברים לפני רבנו שליט"א העיר דאטו כל אדם מכון באכילתו לשם מצות סעודת יו"ט, ואפ"ה שפיר מתקיימת המצוה בכך, ואי"כ מה בכך שהוא חילוני ואינו מכון למצוה, הרי סו"ס כשיאכל יקיים המצוה. (כת"ת) [א"ה, וראה קובץ שיעורים ח"ב סמ"ז או י"ד] דאפיקורס שאכל מצה לא יצא, ודעת מרן הגרש"ז בהליכות שלמה פסח עמ' רצ"ב דעכ"פ בדבר שאינו ניכר מצד עצמו למעשה מצוה כלולב ומצה ושופר וכדו', הדין עם הקו"ש, עיי"ש, משא"כ בישראל כשר, אף אי נימא דלא קיים המצוה, הרי מעולם לא נאסרה מלאכת או"נ עבורו].

רבית בבנקים ובחברה בע"מ

כשפירסם מרן הגרש"ז זצ"ל מאמר בענין רבית בבנקים בקובץ הנאמן שנה ט"ו כה תשרי תשכ"ג [ונדפס אח"כ במנחת שלמה קמא סי' כ"ח], שעורר מו"מ גדול באהלי תורה, העמיק רבנו שליט"א עיונו בדברי מרן הגרש"ז, ורשם הערותיו על הגליון. ואמר רבנו בענין זה: דעת מרן הגר"מ פיינשטיין זצ"ל דאין בזה כלל איסור, ודעת מרן הגרש"ז זצ"ל דיש לומר שאינו אלא איסור דרבנן [ברבית שהבנק נתן לבעל החשבון, משא"כ ברבית שבעל החשבון מתחייב להבנק עיי"ש דנוטה שהוא רבית דאורייתא], אמנם לדעתי הוי איסור דאורייתא. (כת"ת)

הספד מרן הגרש"ז על זוגתו הרבנית ע"ה

כשנתפרסמו דברי הגרש"ז זצ"ל בהלווית זוגתו הרבנית [מוצש"ק י"א טבת תשד"מ] שאינו צריך לבקש ממנה מחילה, הואיל וחיו כפי שהתורה ציותה, והגיעו הדברים לאזני רבנו, חקר ודרש לשמוע הדברים מעדים נאמנים, וכשנתברר לו שאכן כך אמר, הי' אחוז התפעלות והתרגשות, עד היכן הדברים מגיעים. [ובהלוית זוגתו הרבנית תמר ע"ה (כ"ה סיון) אמר רבנו: איני רואה צורך לבקש ממנה עכשיו מחילה, כי הרי כבר בקשתי בעיה"כ, ומאז לא ציערתי אותה ח"ו אך בכל אופן מנהג העולם הוא לבקש ולכן אבקש ממך גם עתה מחילה]. (כת"ת)

לעת פטירתו

וביום אשכבתיה דמרן הגרש"ז זצ"ל הודיע לו הרה"ג ר' נחום גליק שליט"א על זמן ההלוויה שנקבע ל11 בבוקר בירושלים, ואמר רבנו חושבני מה נעשה עם השיעור לתלמידים בבוקר? וסיפר לו ר' נחום שבעת שכשנפטר זקנו הגרש"ז זלזניק זצ"ל ראש ישיבת עץ חיים, בא וסיפר למרן הגרש"ז דבר זה, ואמר לו הגרש"ז מה נעשה עם השיעור? אלא אני יבוא עם התלמידים. וענה רבנו שליט"א שאכן כך אעשה, והקדים רבנו את שיעורו והפסיק באמצע השיעור והורה לכל תלמידיו לנסוע ללוויה, ורבנו הצטרף ונסע עמהם, [ובחזור הבחין בו מרן הגרא"מ שך זצ"ל וקראו לשוב עמו ברכב לב"ב].

ובעת שהגיע לנחם את האבלים **ישב שם זמן ממושך מאוד יותר מהרגלו**, ואמר שכיון שלא הכיר דיו את הגאון הנפטר זצ"ל, רוצה לשמוע ולהכיר דרכיו והנהגותיו הגדולים. וכמו שמרגלא בפומיה דרבנו בהספדיו, שהעיקר הוא להבין את ה"הפסד" בפטירת הנפטר, וללמוד מדרכי הנפטר. (כת"ת)

לזכות להתעלות

כשנפטר מרן הגרש"ז אמר הגאון רבי אפרים שטראוס שליט"א לרבנו: תיתי לנו תלמידי מרן הגרש"ז בישיבת קול תורה, שעיי ששהינו במחיצתו ונהנינו לאורו ודאי השפיע הדבר עלינו רבות, אמר לו רבנו: האם כל אלה שהיו במחיצת החפץ חיים נתעלו יותר מאחרים, והאם הבעלי בתים של שכונת שערי חסד בה התגורר הגרש"ז זצ"ל כל ימיו, לקחו חתנים ת"ח יותר מאחרים, אלא מי שמכין את עצמו לקבל מהרב הוא זוכה באמת להתעלות, **אבל מי שסתם שוהה במחיצתו בלי התבוננות, הוא לא יתעלה כלל.**

שקידה אמתית בתורה

כשנסבה פעם השיחה בבית רבנו שליט"א על מעלת ומצות ההספד על חכם, אמר רבנו: היום לא מצוי כ"כ שיתעוררו הבריות באמת מההספדים, לילך בארחותיו ובדרכיו של הנספד. ואמר חכ"א לפניו שהוא הרגיש בעצמו התעוררות מההספדים על מרן הגרש"ז, ושאלו רבנו שליט"א, כגון מאי, ואמר, כגון ממה שסיפר תלמידו הקרוב הגאון ר' יהודה עדס שליט"א, שכידוע הי' להגרש"ז חדר מיוחד בירכתי שכונתו "שערי חסד" ששם התבודד בלימודו ולא קיבל שם שום אדם, ופעם הי' להגר"י ענין נחוץ ביותר, ושיער בדעתו שבודאי מותר לו להכנס לשטוח הענין, והקיש על הדלת, אולם כשפתח לו הגרש"ז הדלת וראהו, גער בו ואמר, הגם אתה?? גם הקרובים ביותר רצוני שלא יפריעוני כאן!! כששמע זאת רבנו אמר **שאכן עובדא כזו מעוררת ביותר לדעת מהי שקידה אמתית בתורה.**

העלון יוצא ללא מטרת רווח, ואפשר לצלם לזיכוי הרבים בלבד.

להערות הארות הוספות מנויים ורעיונות ניתן לפנות keailtarog@gmail.com

לתרומות הנצחות והפצה ניתן לפנות ל 0527680034 בשעות בין הסדרים

לעילוי נשמת הרבנית זהבה גולדה לוין ע"ה בת הר"ר פישל הכהן ז"ל